

Ein cyf/Our ref: MA/1557/23

Paul Davies AS
Cadeirydd
Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

SeneddEconomi@senedd.cymru

14 Gorffennaf 2023

Annwyl Paul,

Diolch am eich llythyr ar 31 Mai, ynghylch yr argymhellion a wnaed gan Bwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig mewn perthynas â Bil Bwyd (Cymru). Fe wnaethoch holi am fy ymatebion i argymhellion 2, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 16, ac 17, ac 'rwyf wedi eu darparu mewn atodiad i'r llythyr hwn.

Roedd eich adroddiad o gymorth imi ac fe ystyriwyd pob argymhelliad yn ofalus. Bu archwilio'r polisi bwyd yn ystod y broses o graffu ar y Bil yn ddefnyddiol o ran datgelu'r angen i gyfathrebu'r ystod eang o bolisiâu'n ymwneud â bwyd ar draws Llywodraeth Cymru yn fwy eglur. Yn sgil hynny, ar 24 Mai ymrwymais i gyhoeddi dogfen fer i wneud hynny, ac mae gwaith wedi dechrau, gyda'r bwriad o'i chyhoeddi yn ddiweddarach eleni.

Gyda methiant y Bil, mae fy Adran wedi aildechrau gweithio ar y Strategaeth Bwyd Cymunedol.

Yn gywir,

Lesley Griffiths AS/MS
Y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd
Minister for Rural Affairs and North Wales, and Trefnydd

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Atodiad – Ymateb Llywodraeth Cymru i'r argymhellion yn adroddiad Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig ar Fil Bwyd (Cymru)

Argymhellion yr Adroddiad	Ymateb Llywodraeth Cymru
<p>Argymhelliad 2 Mae'n rhaid i Lywodraeth Cymru wella ei dull o ymdrin â'r system fwyd drwy sicrhau bod polisïau'n gydgysylltiedig ac yn cyd-fynd. Gallai hyn naill ai fod drwy'r Bil hwn neu drwy ddulliau anneddfwriaethol. Os bydd y Bil yn methu, mae'n rhaid i Lywodraeth Cymru archwilio pa elfennau o'r Bil y gallai eu cyflwyno drwy lwybr anneddfwriaethol</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno â phwysigrwydd polisïau cydgysylltiedig sy'n cyd-fynd. Yn hyn o beth mae polisïau'n cael eu llywio gan y nodau llesiant a'r ffyrdd o weithio wedi'u sefydlu gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae polisïau sy'n ymwneud â bwyd yn cael eu cysylltu â'i gilydd pan fyddant yn cael eu datblygu a'u rhoi ar waith. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru yn derbyn nad yw rhanddeiliaid yn gweld hynny. Felly, er mwyn gwella'r ffordd rydym yn rhannu gwybodaeth am bolisïau, mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i gyhoeddi dogfen fer eleni i grynhoi polisïau sy'n ymwneud â bwyd, a'r ffordd maent yn cydgysylltu ar draws meysydd polisi ac â nodau llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.</p>
<p>Argymhelliad 4 Os yw'r Bil yn methu, dylai Llywodraeth Cymru ymrwymo i gyhoeddi dogfen sy'n nodi ei pholisïau bwyd, ar draws adrannau, a sut y mae'r rhain yn gyson â'i phrif amcanion cyffredinol. Dylai'r ddogfen hon gael ei diweddarau'n rheolaidd</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn.</p> <p>Yn ystod y drafodaeth ar Egwyddorion Cyffredinol ar 24 Mai, ymrwymodd y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd i gyhoeddi dogfen drawsbotffolio fer yn amlinellu ein holl bolisïau bwyd, a'r ffordd mae'r rhain yn cyd-fynd â pholisïau adrannau eraill y Llywodraeth. Bydd y ddogfen hon yn darparu lefel uchel o atebolrwydd ar gyfer ffocws polisïau ar faterion bwyd. Mae</p>

	Llywodraeth Cymru yn bwriadu cyhoeddi'r ddogfen yn 2023.
<p>Argymhelliad 6 Os bydd y Bil yn methu, dylai Llywodraeth Cymru gynnal ymarfer dadansoddi bylchau o'r targedau presennol sy'n berthnasol i'r system fwyd ac, mewn ymgynghoriad â rhanddeiliaid, gyflwyno targedau newydd i lenwi unrhyw fylchau</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Mae eisoes gan Lywodraeth Cymru bolisïau cynhwysfawr sy'n ymwneud â bwyd ar waith ynghyd â thargedau ategol. Rydym yn fodlon nad oes unrhyw fylchau sylweddol, ond rydym wedi ymrwmo i fonitro hyn, ac os bydd y dystiolaeth yn awgrymu bod angen diwygiadau neu os oes bwch, byddwn yn ystyried gwneud newidiadau. Fel arfer mae'r gwaith o ddatblygu a monitro polisïau'n cael ei gynnal mewn partneriaeth â rhanddeiliaid.</p>
<p>Argymhelliad 8 Os bydd y Bil yn methu, mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru naill ai sefydlu bwrdd polisi bwyd mewnol neu weithio gyda Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol i greu swydd systemau bwyd bwrpasol i lywio polisi bwyd cydgysylltiedig yng Nghymru, gyda'r dyhead o ddarparu bwyd fforddiadwy ac iach sy'n economaidd, yn amgylcheddol, yn ddiwylliannol ac yn gymdeithasol gynaliadwy i bobl nawr ac yn y dyfodol. Dylai'r Gweinidog roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am waith y bwrdd hwn bob blwyddyn.</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Yn y drafodaeth yn y Senedd ynghylch y Bil Bwyd (Cymru) ar 24 Mai, cyhoeddodd y Gweinidog Materion Gwledig a Gogledd Cymru, a'r Trefnydd y byddai'r Prif Weinidog yn cadeirio fforwm sy'n cynnwys Llywodraeth Cymru gyfan i sicrhau bod polisïau'n gydgysylltiedig a bod pobl yn gweld hynny ar waith. Cynhaliwyd fforwm ar 13 Mehefin, ac o ganlyniad mae gwaith wedi dechrau ar draws portffolios i nodi polisïau sy'n ymwneud â bwyd sy'n berthnasol i'r ddogfen fwyd a gyhoeddir yn nes ymlaen eleni, a hefyd polisïau sy'n berthnasol i'r Strategaeth Bwyd Cymunedol.</p>
<p>Argymhelliad 9 Ni waeth a yw'r Bil yn mynd rhagddo neu'n methu, mae'r Pwyllgor yn cefnogi datblygu strategaeth fwyd genedlaethol gan Lywodraeth Cymru gyda'r nod allweddol o gydgysylltu polisi bwyd Llywodraeth Cymru ar draws adrannau.</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi amlinellu dull strategol ar gyfer materion bwyd, gyda pholisïau cynhwysfawr a chysylltiedig ar waith. Mae gan y rhain dargedau a dangosyddion cynnydd penodol, ac</p>

	<p>maent yn cael eu datblygu a'u gweithredu drwy gyfeirio ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r (Cymru) 2015, sy'n darparu fframwaith strategol cyffredin ar gyfer gwneud polisiau. Os bydd bylchau'n cael eu nodi yn y sbectrwm polisi hwn, bydd polisiau'n cael eu creu (er enghraifft, y Strategaeth Bwyd Cymunedol). Nid yw Llywodraeth Cymru wedi'i hargyhoeddi bod achos dros strategaeth fwyd genedlaethol gyffredinol, gan y byddai hyn yn dyblygu polisiau sy'n ymwneud â bwyd sydd eisoes yn bodoli. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod yr angen am ddogfen fer i grynhoi polisiau sy'n ymwneud â bwyd, a'r ffordd maent yn cydgysylltu ar draws meysydd polisi ac â nodau llesiant Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Cyhoeddir y ddogfen hon yn nes ymlaen yn 2023.</p>
<p>Argymhelliad 10 Dylai'r strategaeth fwyd genedlaethol gynnwys unrhyw dargedau bwyd presennol ac unrhyw dargedau bwyd newydd a osodir.</p>	<p>Rydym yn gwrthod yr argymhelliad hwn yng ngoleuni'r ymateb i argymhelliad 9. Mae Llywodraeth Cymru eisoes yn pennu targedau ar gyfer polisiau penodol sy'n ymwneud â bwyd.</p>
<p>Argymhelliad 12 Os bydd y Bil yn methu a bod yr argymhelliad i sefydlu bwrdd bwyd mewnol o fewn Llywodraeth Cymru yn cael ei weithredu, dylai'r bwrdd hwn fod â rôl oruchwylio o ran datblygu a gweithredu'r strategaeth.</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Cadeiriodd y Prif Weinidog Fforwm Bwyd mewnol ar 13 Mehefin i sicrhau bod cydgysylltiadau da rhwng polisiau a bod pobl yn gweld y rhain ar waith. Mae gwaith wedi dechrau ar draws polisiau i nodi polisiau sy'n ymwneud â bwyd sy'n berthnasol i ddogfen fwyd gan Lywodraeth Cymru, a fydd yn cael ei rhannu â'r pwyllgor a'i chyhoeddi yn nes ymlaen eleni. Mae gwaith hefyd wedi ailddechrau i nodi'r holl polisiau sy'n berthnasol i'r Strategaeth Bwyd Cymunedol.</p>

	<p>Bydd Strategaeth Bwyd Cymunedol yn cael eu datblygu sy'n ystyried buddiannau a chyfraniadau'r gwahanol bortffolios.</p>
<p>Argymhelliad 16 Os bydd y Bil yn methu, dylai'r Gweinidog, drwy ganllawiau priodol, annog camau gweithredu a fyddai'n hybu gweithredu cynlluniau bwyd lleol i annog sefydliadau yn y sector cyhoeddus i ddefnyddio bwyd o ffynonellau lleol.</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Mae Llywodraeth Cymru eisoes yn cefnogi Partneriaethau Bwyd Lleol drwy ddarparu arian i'w datblygu a chyflogi cyd-gysylltwyr. Rydym yn ystyried sut y gall y gwaith hwn gael ei ddatblygu fel un o elfennau'r Strategaeth Bwyd Cymunedol. Mae potensial i Partneriaethau Bwyd Lleol fod yn fodel cryf ar gyfer nodi a rhoi ar waith camau gweithredu sy'n gysylltiedig â bwyd ar lefel leol, drwy ddarparu'r ffordd a'r capasiti i nodi anghenion ar y cyd a chynllunio ar eu cyfer. Mae'n bosibl y gellid datblygu cysylltiad rhyngddyn nhw a chyrrff cyhoeddus a byrddau gwasanaethau cyhoeddus, er mwyn darparu ffocws ar gyfer gweithredu ar faterion bwyd lleol ar bob lefel – o'r lefelau isaf i fyny a'r lefelau uchaf i lawr.</p> <p>Mae Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023 yn rhoi dyletswydd caffael cymdeithasol gyfrifol ar gyrrff cyhoeddus penodol i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol eu hardal drwy gynnal caffael cyhoeddus mewn ffordd gymdeithasol gyfrifol. Mae gan y ddyletswydd newydd y potensial i gynyddu faint o fwyd sy'n cael eu caffael yn lleol. Yn ogystal, mae cyflwyno polisi i ddarparu prydau bwyd am ddim ar gyfer disgyblion ysgol gynradd yn cynyddu faint o fwyd sy'n cael eu caffael gan y sector cyhoeddus, ac yn creu</p>

	cyfleoedd i gaffael bwyd o ffynonellau lleol.
<p>Argymhelliad 17 Os bydd y Bil yn methu, dylai Llywodraeth Cymru annog mwy o bwyslais ar gynaliadwyedd bwyd yn lleol drwy'r mecanweithiau gorau sydd ar gael o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015. Gallai hyn fod drwy gynnwys dangosydd/ion llesiant newydd gyda cherrig milltir i gefnogi system fwyd well. Dylai hyn olygu bod Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn ystyried caffael cyhoeddus a chynaliadwyedd bwyd ymhellach yn eu hasesiadau a'u cynlluniau llesiant.</p>	<p>Rydym yn derbyn yr argymhelliad hwn mewn egwyddor.</p> <p>Mae'r dystiolaeth yn awgrymu nad yw materion bwyd yn cael eu hystyried yn systematig nac yn gyson gan gyrrff cyhoeddus unigol na chan fyrdau gwasanaethau cyhoeddus, er bod rhai enghreifftiau o arferion da.</p> <p>Mae'r ymateb i argymhelliad 16 yn cynnwys cyfeiriad at bartneriaethau bwyd lleol a'r ddyletswydd caffael cymdeithasol gyfrifol – y ddau yn ffyrdd posibl o gynyddu'r pwyslais ar gynaliadwyedd bwyd ar lefel leol. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn ymwybodol o berthnasedd posibl yr argymhelliad hwn i 'arfer gwrando' Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru i arwain ei flaenoriaethau a gwaith Grŵp Herio Cymru Sero Net 2035. Gall y rhain nodi a fyddai adolygu dangosyddion a cherrig milltir Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn arwain at ragor o bwyslais ar gynaliadwyedd bwyd.</p>